

28.5.2007

Anvisning för avläggande av intyg över hygienkompetens för hushålls- och bassängvatten

Allmänt

Personer som arbetar i anläggningar som levererar hushållsvatten, eller i simhallar, badinrättningar eller motsvarande, och som verkställer åtgärder som påverkar kvaliteten på hushålls- eller bassängvattnet skall till relevanta delar ha tillräckliga grundkunskaper i bl.a. mikrobiologi och kemi, rengöringsteknik, hygien, driftskontroll och lagstiftning. Hygienkompetensen för hushålls- eller bassängvatten skall bestyrkas med att godkänt genomgå ett kompetenstest i hushålls- eller bassängvattenhygien. Testet skall vara godkänt presterat senast 30 juni, 2008.

Social- och hälsovårdens produkttillynscentral lägger upp frågorna i kompetenstestet samt står för underhållet och utvecklandet av testsystemet. Testet presteras valfritt av deltagaren på antingen finska eller svenska (frågorna på svenska finns att tillgå hösten 2007). Social- och hälsovårdens produkttillynscentral kan föreskriva om uppläggandet av tester, innehållet i dem, bedömandet för godkännande av prestationer och om innehållet i testintyg. Verksamhetsutövaren skall föra bok över kompetensen hos dem som arbetar i anläggningen och på anmodan uppvisa dessa uppgifter för den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Social- och hälsovårdens produkttillynscentral godkänner på ansökan de sökande som testare som uppfyller hälsoskyddslagens krav på duglighet beträffande hushålls- och bassängvatten, och för ett register över testarna. Testarna arrangerar testtillfällen och informerar om dessa, granskar under anvisningar från Social- och hälsovårdens produkttillynscentral testresultaten för deltagare i tester samt tillhandahåller Social- och hälsovårdens produkttillynscentral de upplysningar som centralen behöver om dem som med godkänt resultat har presterat testerna. De som godkänt har genomgått kompetenstest beviljas utan dröjsmål testintyg av en modell som Social- och hälsovårdens produkttillynscentral har fastställt. Testintyget gäller i fem år efter datumet för utgivandet, vilket i praktiken är samma som datumet för testdagen. Efter fem år skall testet presteras på nytt.

Testaren skall på anmodan av Social- och hälsovårdens produkttillynscentral eller av deltagaren i testet leverera testprestationen till Social- och hälsovårdens produkttillynscentral för kontrollbedömning.

Hushållsvatten

Personer, som arbetar i de i social- och hälsovårdsministeriets förordning 1351/2006 avsedda anläggningarna, och som verkställer åtgärder som påverkar kvaliteten på hushållsvatten, skall inneha testintyg av en modell som har fastställts av Social- och hälsovårdens produkttillynscentral. Testintyget kan inte fås på annat sätt än att man med godkänt resultat presterar ett hygienkompetenstest för hushållsvatten.

Testintyget skall innehas av personer som arbetar i anläggningar som har godkänts med stöd av hälsoskyddslagen och som levererar hushållsvatten till behovet för fler än 50 personer eller över tio kubikmeter om dagen, då dessa personer verkställer åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet. *Det rekommenderas dock att även personer som verkställer åtgärder som påverkar hushållsvattnets*

kvalitet i anläggningar som är mindre än tillämpningsområdet presterar kompetenstest. Tillämpningsområdet innefattar hela vattenförsörjningsanläggningen jämte vattentäcker, vattenbehandlingsanläggningar och vattenledningsnät. Personer som deltar i kompetenstest väljer alternativt testfrågor som är avsedda för personer som arbetar i antingen grundvattenanläggningar eller ytvattenanläggningar.

Förordningen tillämpas på såväl anläggningens egna medarbetare som anställda vars tjänster inköps utom anläggningen, men som verkställer de åtgärder i enlighet med anläggningens tillämpningsområde som påverkar hushållsvattnets kvalitet.

Åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet är bl.a. följande:

- vid **vattentäcker**: service, justeringar och reparationer av apparater förknippade med vattenanskaffningen, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jour
- vid **vattentäcker/vattenanläggningar**: service, justeringar och reparationer av apparater förknippade med vattenbehandlingen, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jour
- i **vattenledningsnät**: service, justeringar och reparationer av apparater förknippade med vattenledningsnätet, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jour

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppdaterar dessa anvisningar på så sätt, att anvisningarna sammanställer en så heltäckande förteckning som möjligt över arbetsuppgifter som kan tolkas som ingående i förordningens tillämpningsområde.

Alla de i en anläggning som verkställer åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet skall inneha ett testintyg som påvisar kompetensen. Alla anläggningar som omfattas av förordningens tillämpningsområde skall ha en person med presterat kompetenstest som är permanent närvarande eller som tillräckligt snabbt kan alarmeras till platsen. I anläggningar som levererar hushållsvatten arbetar i allmänhet flera medarbetare som påverkar hushållsvattnets kvalitet, alla dessa skall ha testintyg.

Om en anläggning själv exempelvis på grund av sin ringa storlek inte har behov av att utbilda egen personal, kan den inköpa kompetensen av en part utom anläggningen, ex. av en större anläggning. Skriftliga avtal skall innehålla kravet att parten ifråga snabbt kommer till platsen i fall av plötsligt påkomna lägen som äventyrar hushållsvattnets kvalitet. Härvidlag blir det fråga om anläggningar utan egen personal som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet. Dessa anläggningar skall dessutom säkra att de sådana anställda utom anläggningen som verkställer åtgärder som påverkar vattnets kvalitet (ex. rörmokare) har kompetensintyg.

Personer som inte utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet behöver inte skaffa sig intyg som visar kompetens. Sådana personer är exempelvis de som enbart arbetar på kontoret, eller som mätaravläsare eller städare. Vikarierande personer, exempelvis somarmedarbetare, behöver inte prestera kompetenstest, om de inte ensamma ansvarar för anläggningens verksamhet och det finns tillgång till expertis i hushållsvattenhygien från personer som har presterat ett kompetenstest. *Det rekommenderas dock att även ovan nämnda personer helst presterar ett kompetenstest.*

Personer som fattar beslut som indirekt påverkar kvaliteten på vattnet som levereras från anläggningen behöver inte ha kompetenstestintyg, om de inte själva arbetar med uppgifter som kunde (direkt) påverka hushållsvattnets kvalitet. En sådan person kan exempelvis vara ordförande för tekniska nämnden eller teknisk direktör eller byggmästare i en större kommun eller stad. Däremot skall den närmaste chef i anläggningen som övervakar och leder verksamheten för medarbetare som utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet skaffa sig ett kompetensintyg. En sådan person behöver skaffa sig bara ett kompetensintyg, även om denne är chef för såväl grund- som ytvattenanläggningar. Sådana personer kan exempelvis vara tekniska direktören eller byggmästaren i en mindre kommun.

Deltagare i hygienkompetenstester för hushållsvatten svarar på allmänna frågor (20 st) och dessutom på frågor (10 st) avsedda för antingen grundvattenanläggningar eller ytvattenanläggningar. Om anläggningen tar sitt råvatten från såväl grund- som ytvatten, svarar testdeltagarna i regel på frågorna gällande ytvatten. Om en person som deltar i ett test bara kan påverka grundvattnets kvalitet vid en vattenanläggning, kan denne svara på frågorna om grundvatten, även om anläggningen skulle använda ytvatten som egentligt råvatten. Om personen som deltar i testet arbetar vid en anläggning för konstgjort grundvatten, svarar denne på ytvattenfrågorna. Om testdeltagaren önskar delta i kompetenstest avsedda för såväl grund- som ytvattenanläggningar, svarar denne på vardera frågeserien var för sig och personen kan beviljas två testintyg.

Bassängvatten

Personer som arbetar i de i social- och hälsovårdsministeriets förordning 1350/2006 avsedda anläggningarna och utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet skall inneha testintyg av en modell som har fastställts av Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Testintyget kan inte fås på annat sätt än att med godkänt resultat prestera ett hygienkompetenstest för bassängvatten.

Testintyget skall innehas av personer som arbetar i simhallar och badinrättningar eller motsvarande anläggningar och verkställer åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet. Tillämpningsområdet innefattar personer, som arbetar i anläggningar där simbassängen är avsedd att användas så att det är möjligt för allmänheten att komma in antingen mot en avgift eller avgiftsfritt. I utgångsläget sker tillämpningen på bassänger med minst vattencirkulation, filtrering och desinficering.

Förordningen tillämpas på såväl anläggningens egna anställda som medarbetare vars tjänster inköps utom anläggningen, men som utför sådana åtgärder enligt tillämpningsområdet i anläggningen som påverkar bassängvattnets kvalitet.

Åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet anses omfatta bl.a. följande:

- service, justeringar och reparationer av apparater förknippade med vattenbehandlingen
- hantering i anläggningen av kemikalier för bassängvattnet
- säkrande att ventilationen fungerar
- jour för exceptionella situationer

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppdaterar dessa anvisningar på så sätt, att anvisningarna sammanställer en så heltäckande förteckning som möjligt över arbetsuppgifter som kan tolkas som ingående i förordningens tillämpningsområde.

Alla som verkställer sådana åtgärder i anläggning som påverkar vattnets kvalitet skall skaffa sig testintyg som påvisar kompetensen. Oavsett anläggningens storlek och behov skall anläggning förfoga över en eller flera personer som innehar testintyg. Utgångsläget är att varje anläggning förfogar över minst en person som har presterat ett kompetenstest och att det finns en person med presterat kompetenstest ständigt närvarande i anläggningen eller att denne kan alarmeras tillräckligt snabbt till platsen.

Om en anläggning själv exempelvis på grund av sin ringa storlek inte har behov av att utbilda egen personal, kan den inköpa kompetensen av en part utom anläggningen, ex. av en större anläggning. Skriftliga avtal skall innehålla kravet att parten ifråga snabbt kommer till platsen i fall av plötsligt påkomna lägen som äventyrar bassängvattnets kvalitet. Härvidlag blir det fråga om anläggningar utan egen sådan personal som utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet. Dessa anläggningar skall dessutom säkra att de sådana anställda utom anläggningen som verkställer åtgärder som påverkar vattnets kvalitet har kompetensintyg.

Personer som inte utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet behöver inte skaffa sig intyg som visar kompetens. Sådana personer är exempelvis de som arbetar enbart som städare, simlärare, simövervakare, idrottsinstruktör eller motsvarande eller som sköter biljettkassan. Vikarierande personer, exempelvis somarmedarbetare, behöver inte prestera kompetenstest, om de inte ensam ansvarar för anläggningens verksamhet och det finns tillgång till expertis i bassängvattenhygien från personer som har presterat ett kompetenstest. *Det rekommenderas dock att även ovan nämnda personer helst presterar kompetenstest.*

Personer som fattar beslut som indirekt påverkar kvaliteten på vattnet som levereras från anläggningen behöver inte ha kompetenstestintyg, om de inte själva arbetar med uppgifter som kunde (direkt) påverka bassängvattnets kvalitet. En sådan person kan exempelvis vara teknisk direktör i en kommun eller stad. Däremot skall den närmaste chef i anläggningen som övervakar och leder verksamheten för medarbetare som utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet skaffa sig ett kompetensintyg. En sådan person kan exempelvis vara chef för simhallen.

Övrigt

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral uppdaterar anvisningarna efter behov.

Tilläggsuppgifter ges vid behov av överinspektör Tiina Torkkeli-Pitkäranta, tfn (09) 3967 2810, tiina.torkkeli-pitkaranta@sttv.fi (fr. o. m. 1. 12. 2007 Jarkko Rapala, tfn samma som föreg., jarkko.rapala@sttv.fi).

Tillämpade författningar:

Hälsoskyddslagen 763/1994 §§ 20 b, 28 a, 59 a

Social- och hälsovårdsministeriets förordning 461/2000 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten

Social- och hälsovårdsministeriets förordning 315/2002 om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar

Social- och hälsovårdsministeriets förordning 1350/2006 om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning och om testning av sådan kompetens

Social- och hälsovårdsministeriets förordning 1351/2006 om den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar vid en anläggning som levererar hushållsvatten och om testning av sådan kompetens